

*Яна Тараненко, студентка II курсу магістратури
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ*

ВПЛИВ ВИПУСКУ Е-ГРИВНІ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ У ПЕРІОД ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Е-гривня – це електронна гривня, цифрова валюта Національного банку України, що має стати третьою формою грошей в економіці України, на додачу до існуючих готівкової та безготівкової форм. Е-гривня є аналогом криптовалют, за тією відмінністю, що її випуск здійснюватиметься централізовано НБУ, а сама цифрова валюта обмінюватиметься на її звичайний аналог за курсом 1:1.

Проект CBDC (цифрової валюти центрального банку) почав досліджуватись НБУ ще з 2016 року, одним із перших серед інших центральних банків. І хоча допоки у світовій науковій спільноті не виникло єдиної думки щодо доцільності розробки електронної національної валюти, Національний банк України активно працює над її запуском, доказом чого є реалізація пілотного проекту е-гривні у 2018 році, що дало можливість випробувати технології розподілених реєстрів, проаналізувати потенційно можливий макроекономічний ефект та опрацювати бізнес-модель, вигідну для усіх учасників ринку [1]. У висновках, представлених НБУ в Аналітичній записці за результатами пілотного проекту «Е-гривня», зазначено, що враховуючи, що пілотний проект мав обмежений перелік операцій та коло користувачів, а також невелику кількість та обсяги здійснених транзакцій, він не дав можливості у повному обсязі оцінити привабливість та потенційний рівень залученості населення України до такого інструменту. Таким чином, важко прогнозувати, яка кількість громадян України стане користувачами е-гривні у разі прийняття рішення про її впровадження в національному масштабі [2, с. 36].

Втім, незважаючи на нечіткість прогнозованих наслідків, очевидно, що результати досліджень підтвердили перспективність проекту. НБУ зазначає, що е-гривня може суттєво змінити екосистему платіжного ринку України та перерозподілити наявні ролі учасників ринку [2, с. 36]. У липні 2020 року, презентуючи Стратегію розвитку фінтеху в Україні до 2025 року, НБУ визначив випуск е-гривні як одну з цілей у списку заходів щодо сприяння розробці та розвитку моделей альтернативних фінансів з терміном реалізації до кінця грудня 2021 року. Цей факт лише підтверджує актуальність досліджень даної теми сьогодні. Можна припустити, що презентація повноцінного проекту відбулась би у 2022 році, якби не повномасштабне вторгнення росії на територію України 24 лютого 2022 року та, як наслідок, відтермінування усіх цілей стратегії через першочерговість підтримки стабільності фінансової системи України у воєнних умовах. Наразі виникає питання щодо того, наскільки доречним та потрібним стане випуск е-гривні у післявоєнний період. Чи можна буде використовувати е-гривню як перевагу в умовах післявоєнного відновлення, і яким чином?

Міністерство цифрової трансформації України, що є одним з відповідальних органів у проекті з випуску е-гривні, стверджує, що електронна валюта спростить видачу субсидій, а також дозволить автоматично нараховувати податки під час транзакції [3]. Безперервна доступність грошей, а також можливість виконувати перекази миттєво і без комісій полегшить не лише розрахунки між фізичними особами чи бізнесом, а й безпосередньо між державою та громадянами, що певною мірою спростить фінансову складову соціальної політики. Державні платежі, які планується інтегрувати в додаток «Дія», мають прискорити та здешевити передачу коштів отримувачам через відсутність банку як посередника, що зекономить кошти у Державному бюджеті. Однак виникає питання щодо, по-перше, доступності цього інструменту усім верствам населення, зокрема особам пенсійного віку та тим, хто не має в розпорядженні смартфон чи не може користуватись ним повною мірою, аби мати доступ до «Дії». Питання фінансової інклюзії в Україні залишається відкритим, і очевидно, що для повноцінного впровадження цього проекту необхідно розробити відповідну інфраструктуру, врахувавши потреби найменш діджитал-освіченого прошарку населення. По-друге, досі достеменно не вивчено, скільки коштуватиме Україні розробка впровадження та обслуговування централізованої блокчейн системи.

Крім цього, представники Мінцифри та НБУ висувують припущення, що завдяки е-гривні можна буде відстежити використання коштів Державного бюджету не за призначенням і, як наслідок, мінімізувати корупцію, що також зекономить кошти в бюджеті і стане додатковою перевагою для приваблення інвесторів у післявоєнному відновленні України.

У попередніх аспектах е-гривня розглядається з точки зору цифрового еквіваленту готівки та інструменту міжбанківських розрахунків, однак НБУ розширює погляд на цифрову валюту, визначаючи е-гривню ще й як інструмент монетарної політики. Цей підхід є надзвичайно перспективним, однак водночас найбільш складним з усіх. Згідно з ним, е-гривня характеризується універсальною доступністю та анонімністю, проте ця схема є дохідною. Таким чином е-гривня дає змогу змінювати вартість загального обсягу цифрової валюти шляхом перетворення на інструмент, який приносить дохід. Е-гривня як інструмент дохідності може створити революційні зміни в монетарній політиці, але її імплементація за такою схемою є надзвичайно складною, адже для того, щоб інструмент був придатним для різних умов, відсоткова ставка його дохідності потенційно має бути за певних умов негативною, що виключає можливість паралельного співіснування ЦВЦБ із готівкою [2, с. 11].

Отже, наразі можна впевнено припустити, що впровадження е-гривні підвищить ефективність проведення платежів, фінансових відносин між громадянами та державою, а також у багатьох аспектах полегшить приваблення та надходження інвестицій. Вивчення е-гривні як інструменту грошово-кредитної політики може відкрити нові горизонти в

економіці України після завершення війни, однак його складність, багатогранність та новизна вимагають глибшого вивчення і створюють перспективи для подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Руденко А.О., Ходакевич С.І. Е-гривня як інструмент стимулювання інноваційного розвитку України. Сучасні інструменти управління корпоративними фінансами: зб. матеріалів V Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., від 17 листоп. 2021 р., ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/37056/Smcf_111_1121.pdf?sequence=1
2. Аналітична записка за результатами пілотного проекту із впровадження платформи “Е-гривня”. Офіційний сайт Національного банку України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Analitichna_zapiska_E-grivnya.pdf?v=4
3. Е. Сулима. Е-гривня – нова українська цифрова валюта. Офіційний сайт інформаційного ресурсу ІТС.UA. URL: <https://itc.ua/ua/articles/e-grivnya-mozhливо-nova-ukrayinska-cifrova-valyuta-rozpovidayemo-shho-cze-take-ta-yak-neyu-mozhna-bude-koristuvatisya/> (дата звернення: 21.11.2022).